

in največkrat kaj spregleda in zgreši, da se s tim rast pospešuje.

6. Skrbno očiščevanje ozimin spomladi s tem, da se starejši osati izbodejo, mlade rastline pa populiijo. V jari setvi se osati ne smejo prerano izbosti, vendar se pa mora to zelo skrbno storiti, in najmanj osat 5—7 centimetrov globoko izbosti.

7. Osatova korenina, ki se je izbodla ali popipala, se mora prav skrbno vničiti. Najbolje je vse zažgati.

8. Osat, ki ob potih, po grobljah, kompost-nik kupih raste, se mora ravno tako skrbno pokončevati, kakor oni po njivah, ker veter seme daleč na okrog razpiše in tako osata očiščene njive zopet z novim semenom naseje.

Črna slepost.

Tretja po postavi zavarovana konjska bolezen je črna slepota, ktera je po navadnem življenji tudi lepo slepoto imenujejo, zato, ker se očesu od zvonaj celo nič ali le celo malo pozna. Ta bolezen ima svoj vzrok in začetek v bolni, neozdravljivi spremembi jednega ali obeh očes pri živali in sicer pri mrežnica ali na vidnem živci. Ako je namreč mrežnica ali vidni živec oslavljen ali pokvarjen, pretrgana je vez med očesom in med možgani in videnje postane nemogoče. In ta bolezen je črna slepota in je neozdravna.

Kako se pa ta bolezen pri konji spozna? Ker pod jasnim, milim nebom nikdar ni mogoče v notrajni del kterejakoli očesa pogledati, postavi se navadno konj, čegar oko hočemo pogledati, tako med blevne duri, da je zadnji del konja v blev obrnjen, glava in sprednji del pa ven na prosto na svetlobo gleda. Na to se konju glava tako obrne in lepo mirno drži, da svetloba konju v oko pada in sicer tako, da oni, kateri konju oko pregleduje, vse lahko in natančno v očesu vidi in opazi. Pri takem konji tedaj, čegar oko je na črni slepoti boleno, pregledavavec na očesu od zvonaj nič kaj posebnega ne opazi, razven da ni tako živo in iskreno, kakor pri zdravem konji. Marveč videti je motno, medlo in strmo. Črna pika v očesu, tako imenovana zenica ali punčica, je močno razširjena. Ako se očesi konji z rokama zatisnete in potem naglo roki proč vzamete, da svetloba naglo v očesi pade, se natanko vidi, kako se punčica pri vpadu svetlobe v oko, če je zdravo, skrči in zmanjša. Pri konji pa, ki ima na očesu črno slepoto, ostane punčica vedno enaka, ne postane ne ožja ne širja. Natančen opazovalec spozna tudi na omahljivem hodu, da je konj slep. Da se pa še bolj do trdnega prepriča, naj takemu konju pred noge desko na rob postavi. Konj na obeh očeh črnoslepoten se bode gotovo ob desko spodteknil. Ko bi konj samo na jednom očesu črnoslepoten bil, se mu jedno oko z ruto zaveže in potem deska pred noge postavi. Iz take skušnje se spozna, na katerem očesu je črnoslepoten. Vse zdravljenje pri taki živali je prazno in zastoj.

Kako pa ta bolezen nastane? Ta bolezen je dostikrat huda naslednica močnega vnetja možganov ali tudi očesnega vnetja. Tudi če se konju možgani hudo pretresejo, kar se skoraj vsakokrat zgodi, če konj na glavo pade, ali na glavo hudo vdari, lahko črna slepota nastane pa tudi še iz mnogo drugih vzrokov.

Kopriva je dobra hrana živini. Na Švedskem koprivo kot dobro redivno rastlino pridelujejo. Kopriva v vsaki zemlji lepo raste brez vse střežbe, kljubuje vsem vremenskim neizgodam in se more v jednom letu po 5—6krat požeti. Krave, ki se s koprivami krmijo, imajo več in boljšega mleka, iz kterega se več putra nameda. Frišno požete koprive se kravam včasih vstavljajo, da jih nečejo jesti, brž pa, ko so se nekoliko vparile, jih krave radi jedó, ker žgavne ščetinice več ne žgó. Dobro je ssekano koprivno listje s kokošjo ali gosjo hrano zmešati in živali dosti bodo več nesle. Tudi konjski barantači konjem koprive pokladajo, da svitlo dlako dobijo.

Drugi hrvaški vinski sejem obdrževal se bode 12., 13 in 14. maja v Zagrebu v palači hrvaškega slav. kmetijske družbe. Na sejem je že do zdaj prijavljeno čez 30.000 veder vina, v razmerno ceno. Slovenski vinski trgovci in krčmari se opozorujejo na ta sejem, kjer bodo imeli priliko spoznati se s pravim naravnim hrvaškim vinom. Na sejmu dobila se bode tudi dobra šljivica in droženka domačega proizvoda. Katalogi vinskega sajma dobe se zastonj pri c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani in pri obrtniški trgovski komori. Odbor za drugi hrvaški vinski sejem.

Dopisi.

Iz Ptuja. (O skupščini okr. zastopa ptujskega dne 4. aprila — Na dalje.) Ker se tedaj s strahovanjem nič ni dalo opraviti, sklenejo oni isti, ki so pri glasovanji za okrajno hranilnico ostali v manjšini: sezvati mestno zastopstvo, vložiti protest proti zaključku okrajnega zastopa in ednega, njim silno neugodnega uda večine, g. profesorja Žitka, zatožiti pri deželnem odboru, naj ga premesti kakih „50 Meilen weit vom windischen Land“, ker stanovajočemu v drugem nadstropji itak prav ne sodi pobijati mu oken, kakor se nekda ob svečanej nemško-liberalnej dobi mirnemu učenjaku pokojnemu Cafu storilo. V Ptui se pač marsikaj na belem dnevi prigodi, o čem se drugod še v temnej polnoči nikomur ne sanja. Tako bi se n. pr. težko kde drugod v Evropi, razven na Turškem, profesorju Hubadu pripetilo, da se mu v kavarni mestni župan zarežal: „Wenns windisch reden wolln, gebns aufn Pochern, Pettau is a taitische Stadt“. Če slovenski veliposestniki obče spoštovanega okrajnega sodnika izvolijo v okrajni zastop, koj se najde kak liberalen poštenjak, ter piše še bolj liberalnej „Tagesposti“ o groznej nevarnosti nemštva v Ptui.

Drug liberalce zašepče visoko postavljenemu prijatelju: kako mu narodni sodnijski uradniki ne grejo na roko, marveč še mu križajo pote, da si sam uže ne more pomagati iz škripeca, v koje se je na stare dni nepremišljeno bil vjel. Ali ko se strogemu g. Schreiju ne da toliko najti, kolikor je črnega za nohtom; kaj storijo obrekovalci? Namesto da bi zlezli 300 metrov pod zemljo, ne sramujejo se ti farizeji pisati v ono isto „Tagespošto“, kder so ga 14 dni poprej bili začrnili, češ, da bode s Slovenci glasoval, zdaj, ko je hujskanja sit položil: mandat, kako pre nemško-liberalna stranka g. okrajnega sodnika Levičnika hvali kot „anerkannt vorzügliche Arbeitskraft“, ki bi v okrajnem zastopu pač kaj dobrega storil. Kdo bi ne pljunil na tako grdobno počenjanje? Ne veselite se preveč svojih zvijač: naši veliko-posesniki bodo zopet odločno in složno glasovali za moža izvrstnjaka, kojega se bojite ko hudič križa.

Zdaj pa si pogledajmo tudi one može, ki so govorili za ustanovljenje okrajne hranilnice. Prvi bil je prof. Žitek. Zakaj se za njo tako gorko zavzemal, ne vem; morebiti se nada postati kak „Verwaltungsrath“ kali? Iz katerega vzroka se mladi župnik Vodušek za hranilnico potegoval, tudi prav ni znati; menda si želi v Leskovec kako podružnico dobiti? Ravno tako nejasno je, zakaj se gg. Rajsp, Gregorič, Jurca, Rajč, Ploj, Mikl i. t. d. za njo zanimajo. Mrti so tudi v kakej penesnej zadregi? Strašno, strašno kaj se vse godi in namerava! Ali pustimo šalo na stran pa slušajmo raje, s čim se je potreba okrajne hranilnice dokazivala. Ko sta nemškoliberalna advokata Breznik in Straffella dovršila svoje: gorje! onim, ki bodo se predrnoli proti pravovernim Ptujčanom glasovati za okrajno hranilnico, ki se ne sme dovoliti in se pre tudi nikdar ne bo dovolila in od nikogar denarjev ne dobila; in ko je bil Pisk svojo posojilnično modrost dopiskal, poprime, najprej za beseda g. pr. Žitek, ter prepustivši poročevalcu dr. Gregoriču, naj Breznikove in Straffellove paragrafe do čistega zmlati, raztepe in razveja, počne razlagati, iz katerih vzrokov je ptuskemu okraju hranilnica tako potrebna, ko ribi voda.

(Dalje prih).

Iz Dobrne. (V zadevi gruntne dače) biva uže več časa pri nas zemljemerec g. Beneš ter ljudem gre na roko pri reklamovanji v občinski pisarnici. Skoro ni treba omenjati, da je marsikteri gospodar ubožal, med tem ko je njegov sosed postal premožnejši — na papirji, a za to ni vedel, t. j. da so sem ter tje posamezne parcele krivo zapisane, da je zemljišče postavljeno v višji ali nižji razred... Pretečenega tedna je dež. odbornik, g. Payrhuber, prišel semkaj, da ogleda kje bo treba pritožiti se od strani dežele kot lastnika zemljišča topliškega. Pri tej priložnosti je v obč. pisarno sklical naše posestnike ter jim razkladal dnevno vprašanje. Med ostalim opomnil je zlasti na prostore, ki nimajo lastne številke, a tudi

dobička ne dajo nič. Tako n. pr. so topliški travniki prepreženi s cestami in poti, a niso zapisani kot posebna parcela, — vzrok, da se cela livada ali travnik iz višjega razreda uvrsti v nižji. Imenovani gospod zna slovenski in bere „Slov. Gosp.“ Ne bode nam zameril, če sklepoma omenimo, da se mu je jako dopadla dotična razprava, ki jo je prof. g. Žitek prav po domače spisal in nedavno v „Slov. Gosp.“ priobčeval razlovljivši zgodovino uravnavanja gruntne dače in kako se vesti pri reklamovanji.*)

Iz Ljutomera. (Društvo okrajne založnice v Ljutomeru) imelo je 24. t. m. glavno letno sejo, pri kateri se je pretresel in odobril račun za l. 1880 in so se opravile volitve v razne društvene zastope. V načelnništvo so izvoljeni gg.: Ivan Kukovec kot načelnik, Matijaš Zemljič kot denarničar in J. Gomilšak kot preglednik. Društvo je imelo na konci 1880 udov 296 s 296 pravnimi deleži. Med tekom pravnega leta jih je 19 pristopilo a 23 odpalo. Na pravnih deležih bilo je 1357 fl. 76 kr. vplačanih, a 1189 fl. 10 kr. izplačanih. Vsled predloženega in potrjenega računa sprejelo se je l. 1880 v tekoči račun 68.036 fl. 1 kr. a izplačalo 57.834 fl. 22 kr. Toraj je ostal na konci leta blagajniški preostatek od 10.151 fl. 79 kr. Bilanca v društvenem premoženju kaže sledeče: I. Imetje: a) Gotovina 10.151 fl. 79 kr. b) Vrednost menjic 101.828 fl. 66 kr. c) Vrednost inventara 300 fl. d) Dolžne in naprej plačane obresti 2992 fl. 53 kr., vkupaj 115.272 fl. 98 kr. Dolgovi: a) Terjatev društvenikov 14.652 fl. 62 kr. b) Terjatev hranilničarjev 82.312 fl. 63½ kr. c) Terjatev Graške hranilnice 12.000 fl. d) Rezervni fond 4202 fl. 66½ kr. e) Podporni fond 555 fl. 65 fl. f) Inventara vrednost 300 fl. g) Naprej sprejete obresti 1249 fl. 41 kr., vkupaj 115.272 fl. 99 kr. Kukovec, načelnik. Zemljič, denarničar. Gomilšak, preglednik.

Iz Koroškega. (Razne novosti.) Velikovski okraj je trdno slovensk in velikovska hranilnica vleče od Slovencev največ obrestij in dobička. Človek bi toraj mislil, da bode ravnateljstvo na to gledalo, da si omisli slovensčine zmožnih uradnikov. Tega pa nemčurska trmoglavnost in še nekaj druga ne pripušča. Nedavno je 30 gospodov, domačinov, obeh jezikov zmožnih, prosilo za razpisano službo knjigovodje. Vsi so propali. Službo je dobil nek nemški človek iz Gradca, ki ne zna čisto nič slovenski. Podpiral ga je nek sodnijski uradnik. — V Celovci je prenehal izhajati list „Blätter für die Alpenländer“. To je dobro znamenje, da nemčurski napuh tudi na Koroškem peša. Ljudem preseda vedno ščuvanje Nemcev na Slovence in tudi liberalnega blata na sv. vero in duhovnike so se naveličali. — V Zilskeji dolini so z gasilnim orodjem preskrbljeni, kakor malokde drugod.

*) To bode zopet slabo ugajalo škilavemu, po sili nemcu in zasramovalcu velezaslužnega g. prof. Žiteka v „Marburg. Zeitung“.

Skoraj vsakšna občina ima svoje gasilno društvo in gasilno orodje. Je posnemanja vredno.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Po vsem cesarstvu delajo priprave, do dostojno slavijo dan poroke cesarjeviča Rudolfa in njegove neveste princesinje Štefanije 10. maja t. l. Včeraj se je princesinja z materjo odpeljala iz Brüsselja zapustivši očetov dom. Kakor drugi narodi veselimo se tudi Slovenci ovega veselja v cesarskeji hiši ter želimo srečo in blagoslov božji v njej. — V državnem zboru obravnavajo proračun za l. 1881 in ga bodo kmalu dognali. Naši poslanci se pri vsakej priliki potegujejo za naše raznovrstne koristi in si prizadevajo priboriti, česar nam je treba. Veseli nas pa, da je vse dosedanje prizadevanje liberalcev bilo zastoj in minister Taaffe je odločneje stopil na našo stran. Rekel je liberalcem v državnem zboru v lice, da ne mara za nje, ampak se opira na našo narodno-konservativno večino, ker uvida, kako le ti poslanci uspešno za državo skrbijo. — Gosposka zbornica ima preveč liberalcev, ki še niso prepričani, da je treba oderuških postav. — Novo štetje na Dunaji pokazalo je, da stanuje ondi zraven 603.084 katoličanov samo 24.993 luteranov, a 72.543 judov; Štajercev prebiva tam 78.220 ljudi. — V Gradci so vendar ustanovili nek „Bauernverein“, ki pravi, da hoče kmetom pomagati brez ozira na konservativce ali liberalce; toda to so prazne besede. Koliko dobrot imajo kmetje od tega „Bauernvereina“ pričakovati, to lahko razsodijo iz tega, da je znani „paverski kmet“ stari Miha Wretzl izvoljen za odbornika, da zastopa spodnji Štajer. S tem je vse povedano. Novi „Bauernverein“ druga ni, nego klešče, s katerimi hočejo liberalci nemške kmete konservativnim, slovenske pa narodnim poslancem izpipati. Zato pozor!

Vnanje države. Ruski car preseli se baje s vso rodbino iz Petersburga v Varšavo, kder mu grad Belvedere pripravljajo; v južnej Rusiji se kmetom huda godi, ker jih deloma Judje izsesavajo, doloma grajščaki zemljišča odtegujejo. Na večjih mestih so kmetje in meščani začeli pobijati Jude in grajščake. — Bismark se je na liberalce v velikih mestih tako razsrdil, da hoče iz Berlina v menjšo mesto Kasel preseliti cesarja, sebe in vso vlado. — V Monakovem je umrl general Tann, ki je l. 1866 veliko zakrivil, da nas Bavari niso tako podpirali zoper Pruse, kakor je bilo dogovorjeno; zato se je lahko skoraj vsa pruska vojska nad Benedeka zavalila, — Turkiški sultan je sedaj privolil, da se Grkom odstopi kos Tesalije in Epira. Ali bo pa res mož beseda ostal, to še ni gotovo. — Italijani se tiho jezijo, ker se glasno ne upajo, da jim Francozje ravno izpod nosa jemljejo turško deželo Tunis; polovico uže imajo, mesta Kef in Bizerta so v francoskih rokah. Tu-

nezi se skoraj nič ne branijo; nekateri Francoze celo radi sprejemajo; kmalu bo tudi mesto Tunis francosko. — Angleški minister Gladstone hoče Irce pomagati s postavo, po katereji bi grajščaki morali boljše ravnati z ubogimi najemniki. Toda dolgo je državni zbor ne sklene, na Irskem pa sila postaja čedalje večja in toraj razdraženost hujša, 7000 najemnikov so te dni grajščaki izpobili; vlada pa preganja irske voditelje. V Dublinu bil je vodja Dillon zaprt. — Srbski knez Milan bo še letos za kralja proglašen!

Za poduk in kratek čas.

Veliki teden na Dunaji.

IV. Kakor na dvoru, tako so bili tudi po drugih cerkvah božji grobi prav obilo obiskovani. Na tisoče ljudi je hrulo v različna svetišča in iz njih. Pri sv. Avguštinu nahaja se sv. grob v skrivnostni, s črno tančino preoblečeni kapeli. Spredej gori 32 sveč okolo najsvetejšega Zakramenta. Zadi je globoko v skalo vdobljen grob z lepo podobo umrlega Zveličarja, pokrito z belim pajčolanom. Na okrog pa goré raznobarvane lampice in duhté naj lepše vrtnice. Dokler je kapela odprta, prenapoljena je o vsakem času pobožnih obiskovalcev. V kapucinski cerkvi stoji monštranca med nebrojnimi lučicami, cvetlicami, umetnimi in naravnimi. Pred grobom pa leži na črni blazini velik križ, katerega verniki poljubujejo. Od kapucinov podam se v petek popoldne v cerkvico nemških vitezov. Kapela na dvorišči bila je priredjena za grob. Na višini si našel v prekrasno tančico zakrito sv. rešnje Telo; v nižini pa sta molila dva mila angelja truplo Odrešnikovo, okoli katerega so zelenele palme, oljke, ciprese in cedre ter druge inozemske cvetlice. Kapelo je razsvetljevala luč, ki ni bila videti, od koder da prihaja. Le nekako od daleč je pošiljala svoje rudeče, zelene, modre in bele žarke. Kder je došel, začudil se je nehote, in mnogokteri je glasno zastrmel: „das ist schön“, in se koj vrgel na kolena ter goreče pomolil. Od cerkve nemških vitezov je samo par korakov do sv. Štefana. Tukaj najdeš grob na konci desne ladije od vhoda. Stene so s črnim zagrinjalom preprežene. Debelih sveč gori preko 50. Vse je nekako veličastvo, kakor se to spodobi za tako starodavni gotiški dóm. Pri Dominikancih tik vseučilišča stala sta v vrtu Getsemani med najnežnejšimi cvetkami dva ognomna, srcu podobna svečnika, iz katerih sta švigala kvišku dva krvavo-rudeča plamena, spominjajoča obiskovalce na srce Jezusovo, ki je vedno gorelo in še gori od naj iskrenejše ljubezni do človeškega roda. — Ura je udarila tri pri Jezuitih, ko stopim v njihovo cerkvo. Bila je polna vernikov. Kakor je klečal podrugod vsaj eden duhovnik pred božjim grobom, molila sta pri takajšnjem grobu dva vseučilišna profesorja,